

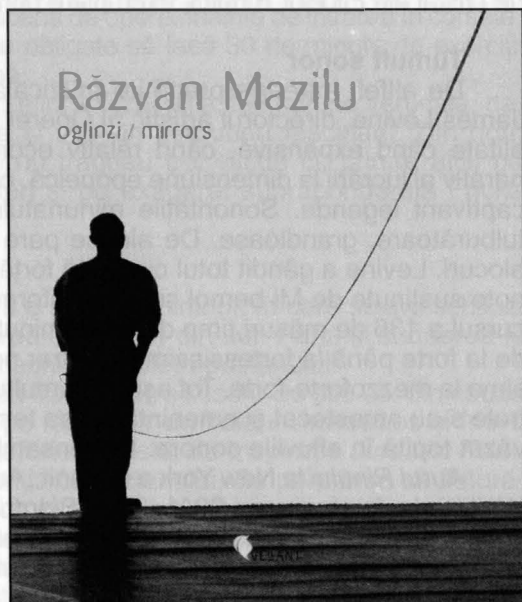
Mircea MORARIU

CARTEA DE TEATRU

Dansând colorat

Am cumpărat către sfârșitul acestei veri capricioase, agitate nu doar meteorologic, ci și social, o vară din care am ieșit trist, obosit, deziluzionat, o vară a inutilității disperate, o carte frumoasă ca un poem. O carte nu atât *de citit*, deși conține și texte-mărturii sem-nate de Alex Leo Șerban, Maia Morgenstern, Gigi Căciuleanu, Alexandru Dabija, Adriana Babeți, Ioan Tugearu, Philippe Trehet, ci mai curând *de privit* și *de simțit*. O carte-balsam, o carte-izvor de apă vie, o carte ce m-a provocat la exerciții de memorie și de sensibili-tate, de amintire și de re-construcție. Se cheamă **Răzvan Mazilu – Oglinzi/Mirrors** și conține superbe fotografii din minunate spectacole văzute, trăite, iubite, pe care în parte le-am comentat. *Portretul lui Dorian Gray*, *Un tango más*, *Bloch Bach* și *Umbre de lumină* de la Teatrul Odeon, *Răzvan Mazilu și invitații săi* de la Opera Națională din București ori *Urban Kiss* de la Teatrul de Operetă „Ion Dacian” sau *Remember* de la Teatrul Național din Timișoara. Toate avându-l ca protagonist pe Răzvan Mazilu, dansator, coregraf, actor, da, actor de excepție, așa cum de excepție este și persoana omonimă. *Frumosul acesta nefrumos*, după cum îl numește Gigi Căciuleanu, răsfățat și generos deopotrivă, hedonist și ascet în egală măsură, imprevizibil dar consecvent cu sine și cu ceea ce, cu îndrep-tățire, socotește a-i fi menirea pe această lume, adică *Dansul* (cândva, într-un interviu din „Dilema veche”, Răzvan Mazilu spunea că cea mai mare nenorocire ce i s-ar putea întâmpla ar fi aceea de a nu mai putea dansa), omul acesta special pe care îl cunosc de vreo 15 ani și cu care se întâmplă, spre bucuria mea, să fiu prieten *de departe-aproape* cam tot de atâția, despre care mi se pare că știu aproape totul dându-mi seama că, în fond, nu știu mai nimic căci la fiecare întâlnire artistică mi se revelează a fi *altfel*, e sur-prins în fotografii datorate unor profesioniști ai imaginii precum Mihaela Marin, Egyed Ufó Zoltán, Iulian Ignat, Dinu Lazăr, Cornel Lazia.

Preț de câteva zile am revenit asupra albumului apărut la Editura Vellant. Am încercat exerciții de memorie, dorind, stimulat de fotografiile din el, să recompun spectacolele cu pricina. Am căutat propriile mele cronici, cele în care am încercat să scriu despre spectacolele în care a evoluat Răzvan Mazilu. Și mi-am dat seama că acele rânduri, prost ori bine scrise, risipite prin ani, în diverse reviste de cultură, nu mă prea ajută la nimic. Nici nu prea erau ele, la urma urmei, cronici. Ci mărturisiri. Avea, așadar, dreptate George Banu, când nota în cartea *Teatrul memoriei* (Editura Univers, București, 1993), că *evenimentul trecut subzistă pentru viitor doar dacă stârnește în martor nu atât un discurs critic, cât un discurs artistic, în care amintirea și subiectivitatea, experiența și dorința se întrepătrund*. Citisem la timpul potrivit cartea teatrologului francez de origine

română, dar mărturisesc că nu m-am gândit la ea, deci nici la pasajul menționat mai sus, atunci când eu însumi, în finalul cronicii la *Portretul lui Dorian Gray*, cronică apărută în numărul din septembrie 2005 al revistei „Familia”, scriam că nu sunt deloc tentat să formulez obiecții la adresa respectivului spectacol, cu toate că eram perfect conștient că e unul imperfect. Imperfect, dar copleșitor. Unul dintre acele spectacole – zece-douăsprezece la număr – la care m-am lăsat topit, la care m-am simțit împăcat cu mine și cu teatrul. Simțeam atunci, în luna mai a anului 2005, când am izbutit să văd *Portretul...*, nu la București, ci la Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, după o lungă perioadă de la data premierei, că eu, profesionist al obiecției, e mai bine să nu vorbesc despre defecte. Și asta nu din alt motiv decât din acela că eram obsedat de ansamblul copleșitor prin frumusețea lui. O frumusețe pe care fotografiile din albumul *Oglinzi* izbutesc să o oglindească în bună, nesperat de bună parte. Dacă totuși am scris atunci despre *Portretul lui Dorian Gray*, am făcut-o deoarece eram conștient că frumusețea montării s-ar putea să aibă asupra mea efecte perverse, să se metamorfozeze în boală, dacă nu aș fi împărtășit-o cu alții. Recunoșteam că rândurile mele, de acum un lustru, erau mai cu seamă valorificarea șansei de a păstra o bucurie, dar și aceea de a mă elibera prin cuvânt de ceva ce, neîmpărtășit, ar fi putut lesne să se transforme într-o traumă asemănătoare celei care l-au făcut odinioară pe Poet să exclame *Je suis hanté!*

Dintre toate spectacolele reamintite de fotografiile din *Oglinzi... Portretul lui Dorian Gray* (cărui i se rezervă, de altminteri, partea cea mai consistentă a cărții) îmi e cel mai drag. O montare gândită din perspectiva ideologiei frumuseții, a seducției acesteia, a pericolului estetizării excesive a acesteia. În scena-pilot, scenă-temă ce reflectă portretul nud al lui Dorian Gray, *bărbatul matur/Dorian Gray* – adolescentul (interpretat de Vlad Ilcenko), Răzvan Mazilu se arătase drept actorul fără cusur. O fotografie din album surprinde magistral momentul. Scena în care „seara, la opt și jumătate, îmbrăcat cu o distincție desăvârșită și purtând la butonieră un buchet bogat de violete de Parma, Dorian Gray fu introdus cu plecăciuni nesfârșite în salonul unde trona lady Norborough” (jucată de Irina Mazanitis) era, la rândul ei, una de o frumusețe stranie. Protagonistul spectacolului, dansatorul Răzvan Mazilu, cărui eu i-aș fi acordat atunci, din toată inima, un premiu de actorie, emana un farmec și o atracție diavolești. Personajul mut al lui Răzvan, aflat ba în distribuție complementară, ba în distribuție contrastivă cu cel al *Povestitorului* (ambivalența și ambiguitatea voită a relației este iarăși admirabil surprinsă de o fotografie din care răzbate încheștarea), jucat de Dan Bădărău, îl confirmau pe Oscar Wilde, care scria că „poate că omul nu se simte niciodată mai în largul său, decât atunci când joacă teatru”. Iar în *Portretul lui Dorian Gray*, Răzvan Mazilu juca teatru dansând. Jocul său se înfățișa într-o orchestrare simfonică, fremătând de nuanțe, cristalizând acorduri grave, trăiri cu o incandescență ce se transmiteau spectatorului care se simțea răscolit. Atunci, la acel spectacol, am avut sentimentul că se mai întâmplă ca teatrul să nu trebuiască neapărat *auzit și văzut*, ci mai întâi și precumpănitor simțit. Tocmai în zilele acestea când scriu prezentul articol, mi se întâmplă să citesc cartea lui Ion Vianu *Amor intellectualis – Romanul unei educații* (Editura Polirom, Iași, 2010), un roman foarte puțin roman, în cel mai bun caz *roman autoficțional*, dacă nu chiar memorialistică de cea mai bună calitate. O mătușă i-a spus odată, pe atunci adolescentului Ion Vianu, că muzica nu trebuie înțeleasă. Ci ascultată. „Să ascuți e mai mult decât să auzi”, spunea mătușă cu pricina. Cred că și la teatru se cuvine câteodată nu să înțelegi, nu să vezi, nici să auzi, ci să *simți*. Asta mi s-a întâmplat mie la spectacolul *Portretul lui Dorian Gray*, în primul rând, datorită lui Răzvan Mazilu. Dansul acaparator al artistului se distingea prin însușirea de a fi descărcat de teatralismul cu poză, în locul acesteia apărând benefic tensiunea lăuntrică a prihănirii,

ascunsă de o frumusețe exterioară ce cucerea și înspăimânta deopotrivă, dovedind finalmente că nu e chip să se evite naufragiul.

Cu ceva asemănător aveam să mă întâlnesc patru ani mai târziu în spectacolul *Remember* după Mateiu Caragiale, de la Teatrul Național din Timișoara, un spectacol al viselor stranii și al întâmplărilor trăite, al *dandismului* și al reversului acestuia. Interpretându-l pe *Aubrey de Vere*, Răzvan Mazilu îi surprindea acestuia calitatea de *podoabă a omenirii*, dar și straniețea și satanismul, ca și natura sa *artistă* și însușirea de *natură artificioasă*. Momentul în care *Aubrey de Vere*, până mai adineauri un bizar și un provocator al diurnului, apărea înveșmântat în rochie, insinuându-se drept un straniu al nocturnului (dansul lebedei rănite era, sper că *mai este* încă, unul antologic), îmi e și azi viu pe retină și în memorie. Cum viu îmi e întreg spectacolul *Umbre de lumină* de la Teatrul Odeon (în colaborare cu Fundația PerfoRM) în care, prin forța de semnificare a corpului său, dar și a vocii care rostește ceea ce ar fi copertele verbale ale spectacolului, Răzvan Mazilu, singur în scenă, ne spune sau, mai curând, *scrie* în limbaj teatral o superbă, o copleșitoare, o intens umană, o pasională poveste despre cuplu. Să ne mai mirăm atunci că acest spectacol, ca și altele în care dansează, în care *joacă* Răzvan Mazilu se desfășoară întotdeauna cu casa închisă? Să ne mire că omul acesta, atât de discret în ceea ce privește viața lui personală, care nu dă interviuri spre a-și face publicitate, ci doar atunci când are de comunicat idei fundamentate pe lecturi serioase și temeinic asimilate, deschis și enigmatic deopotrivă, e un preferat al publicului?

Mi-am mai amintit, parcurgând și revenind o dată și încă o dată asupra albumului *Oglinzi*, de o dimineață cețoasă de noiembrie, din ediția din 2006, cred, a Festivalului Național de Teatru, când i-am văzut pe Răzvan și pe Monica Petrică în *Un tango más* de la Teatrul Odeon. Erau programate două reprezentații, una la imposibila oră 10 dimineața, cea de-a doua la o oră ceva mai *normală*. Vorbisem cu Răzvan înainte, mă rugase să o aleg pe cea de la ora *normală*. Nu știu de ce nu i-am respectat rugămintea. S-a întâmplat să îl întâlnesc pe artist la intrarea în teatru. Mi s-a părut supărat că alesesem ora aceea nepotrivită. A dansat, a *interpretat* tangourile din spectacol cu o pasiune, cu o *pasionalitate* ieșite din comun. Am avut impresia că Răzvan, îmbrăcat atunci în alb și negru, parcă ar vrea să se răzbune pe mine că făcusem o astfel de alegere, că îi trădasem prietenia, că vrea să *îmi arate el*. Sigur, totul se petrecea doar în imaginația mea, era efectul egolatriei mele de critic. Răzvan a fost și el, dar a fost și Monica Petrică, și ceilalți dansatori absolut magistrali. Semn că artistul adevărat poate înfrânge timpul și biologia neprielnice. Câtă dreptate are același Gigi Căciuleanu când scrie în textul pe care îl semnează în *Oglinzi* că Răzvan Mazilu e „o fotografie în alb și negru dansând colorat!“.

Răzvan Mazilu – *Oglinzi/Mirrors*, Editura Vellant, București, 2010.

La o artistă...

Nu poate decât să mă bucure înmulțirea acelor lucrări – fie ele cărți ori albume – ce încearcă să recupereze imensele lacune pe care le avem la capitolul *Memorie culturală*, recte *Memorie teatrală*. Din această serie, tot mai consistentă, face parte și cartea **Cornelia Gheorghiu, între Ciocârlia și Sarah Bernhardt**, apărută cu puțină vreme în urmă la Editura ieșeană Junimea, sub semnătura criticului Călin Ciobotari.

Am convingerea că ideea de a întocmi un volum dedicat uneia dintre cele mai autentice și mai constante valori ale Teatrului Național „Vasile Alecsandri“ din Iași,